

Samfunn i endring

Strategisk politikk viktig for å redusere klimaendringene

Sektorbegrensede politiske virkemidler som resulterer i store endringer i samfunnet kan hjelpe oss med å nå internasjonale mål for klimautslippsreduksjoner.

- Slike strategiske retningslinjer bør oppfordre systemiske aktører som industri og kommuner til å endre oppførsel, og de bør sikte på å fremme bredt politisk samfunnsengasjement, ifølge Tomas Moe Skjølvold, Førsteamanuensis, Institutt for tverrfaglige kulturstudier, Det humanistiske fakultet, NTNU, og leder for CenSES forskningsområdet som tar for seg overgangsstrategier.

Teknologisk utvikling som muliggjør en overgang fra kull, olje og gass til fornybare energikilder som vind, sol og vannkraft er viktig, men det er ikke nok i seg selv.

- Vi må også bruke energi på nye måter, ifølge Skjølvold.

- Heldigvis kan mange av disse endringene faktisk være ganske positive, sier han.

- En overgang til nye former for transport og smarte måter å bruke energi fra fornybare energikilder vil åpenbart forandre våre liv, men ikke nødvendigvis til det verre. Det vil bare være et skritt mot noe annet.

Norges støtte til elektriske biler har ført til vekst på andre områder også

Massive utslippskutt

Utfordringene er likevel så store at vi kan ikke simpelthen stole på at vanlige folk vil endre sine levesett.

- I Norge er for eksempel det årlige CO₂-utslippet per innbygger 10 tonn. Vi må redusere dette til et eller to tonn per innbygger innen 2050, sier Kari Espegren, forskningslederen i CenSES og seniorforsker ved Institutt for Energiteknikk, avdeling for fornybar energi

Dette vil kreve politisk engasjement på alle nivåer, mener Skjølsvold.

- Partipolitikken er åpenbart viktig, og når vi stemmer i valg hvert fjerde år så teller det. Men politikken foregår over alt; i vitenskapelige laboratorier, i næringslivet, i kommunale møter og i avissaker, sier han.

- Det er bra at vi kan diskutere og vurdere teknologiske valg, overveie hvordan de vil påvirke våre liv i fremtiden, og tenke på hvordan vi kan integrere dem i samfunnet. Dette peker mot en preferanse for flere alternativer, i stedet for en enkelt løsning.

Teknologilæring

Følgelig må beslutningstakere bli mer sofistikerte.

- For eksempel kan politikk som oppfordrer til teknologiforskning og -utvikling suppleres med retningslinjer for offentlige kommuner eller andre aktører som er involvert i store anbudsrunder, for å oppmuntre dem til å velge selskaper som tilbyr tjenester som fremmer fornybar energi, sier Skjølsvold.

Slike valg kan være effektive ettersom politikk som gir favør til bestemte næringer eller enkeltstående selskaper, kan føre til teknologispredning på tvers av sektorer. I tillegg kan slik politikk bygge bredt politisk engasjement.

Norges beslutning om å støtte overgangen til elektromobilitet er et godt eksempel.

- Etterspørselen etter elektriske biler har resultert i en ny ladningsinfrastruktur, noe som har ført til at en helt ny industri som vi ikke hadde tenkt på har vokst frem, sier Espegren.

- Storstilt implementering av ny teknologi skaper et marked som oppmuntrer til

masseproduksjon, som forbedrer effektiviteten og reduserer kostnadene. Slik teknologilæring gjør ny teknologi tilgjengelig for flere mennesker og til andre næringer. Følgelig, når transport blir elektrifisert, blir sektoren stadig mer integrert i energisystemet, sier hun.

En følge av veksten i etterspørselen etter elektrisk kjøretøy er at mange har installert solcellepaneler hjemme. Den maritime sektoren har begynt å bruke lignende løsninger for båter, skip og ferger. Og vi har sett en holdningsendring.

- Norges elektriske bilpolitikk har vært en stor suksess som har stimulert bredere etterspørsel etter batteriløsninger, sier Skjølsvold.

- Hvis du presser politikk til forskjellige sider av systemet, enten innkjøp, energiproduksjon, produksjon eller bilbruk, får du en dominoeffekt som gjør at enkelte næringer og energibærere kan konkurrere med etablerte aktører. Med tiden kan slike beskyttelsesmekanismer fjernes, sier han.

Bred forståelse

Tverrfaglig forskning kan hjelpe politikere til å innføre effektive retningslinjer, ifølge Espegren, som benytter tekno-økonomiske modeller for å forstå hvordan økonomiske virkemidler som tilskudd og skatter/avgifter påvirker teknologiutviklingen, og hvilke politiske virkemidler som er mest effektive for å få til store endringer i hvordan folk bruker teknologi og energi.

- Hva folk faktisk føler eller hvordan de handler i ulike scenarier er vanskelig å inkludere i vårt modelleringsarbeid, så vi samarbeider med samfunnsvitere for å finne ut hvordan vi kan inkludere slike konsekvenser i vårt modelleringsarbeid, for eksempel ved å velge forskjellige metoder, sier Espegren.

Skjølvold er enig og peker på faren ved å bruke smale kriterier for å avgjøre om en spesifikk politisk avgjørelse er en suksess eller ikke.

- Hvis det er en ting vi vet om bred samfunnsendring, er det at det skaper

konflikt. Det skaper spenning. Det forsterker sosiale, økonomiske og kulturelle forskjeller, sier han.

- Så det er viktig at vi forstår hvordan folk vil reagere.

Våre anbefalinger:

- utvikle politikk som retter seg mot systemiske aktører
- oppmuntre til spredning av teknologier mellom sektorer
- inspirer bredt politisk engasjement
- støtt tverrfaglig forskning

“Dette vil kreve politisk engasjement på alle nivåer”

**Førsteamanuensis Tomas Moe Skjølvold,
Institutt for tverrfaglige kulturstudier, NTNU**

CenSES

Centre for Sustainable Energy Studies

Med støtte fra:

EnerSikt

Last ned vår spennende podcast om miljøvennlig energi forskning fra iTunes og andre podcastverter.

CenSES er et tverrfaglig nasjonalt forskningssenter for miljøvennlig energi (FME Samfunn).

Senterets forskning skal bidra til å styrke forståelsen av de økonomiske, politiske, sosiale og kulturelle sidene ved utvikling og innføring av ny fornybar energi og miljøteknologi i samfunnet. CenSES skal bidra til et solid faktagrunnlag for offentlige og private beslutningstakere i grenseflaten mellom klima-, energi- og industripolitikk.

Last ned vår podcast EnerSikt fra der du laster ned podkaster.

CenSES is an interdisciplinary national centre for sustainable energy studies (FME Society).

Our goal is to strengthen the knowledge of economic, political, social and cultural aspects of the development and implementation of renewable energy and environmental technology. The centre's research aims to provide a solid fact-based foundation for public and private decision-makers in the interface between climate, energy and industrial policy.

Please listen to our podcast EnerView via iTunes or other podcast hosts.